



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

Р І Ш Е Н Н Я

щодо підготовки для розгляду Верховною Радою України законопроектів щодо законодавчого врегулювання питання ефективного судового розгляду справ про корупційні правопорушення

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя на своєму засіданні 21 червня 2016 року (протокол №61) обговорив питання підготовки для розгляду Верховною Радою України законопроектів щодо законодавчого врегулювання питання ефективного судового розгляду справ про корупційні правопорушення.

Частиною першою статті 125 Конституція України встановлено, що судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом.

Відповідно до частини другої статті 125 Конституції України, з якою кореспондується частина друга статті 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суд утворюється, реорганізовується і ліквідується законом, проект якого вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя.

Нормами статті 31 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначено види і склад вищих спеціалізованих судів та передбачено, що у системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди як суди першої інстанції з розгляду окремих категорій справ, які віднесені до їх юрисдикції процесуальним законом.

Вищими спеціалізованими судами відповідно є Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд.

У пункті 16 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» зазначено, що Вищий антикорупційний суд утворюється та проведення конкурсу на посади суддів у цьому суді має бути оголошено протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності законом, який визначає спеціальні вимоги до суддів цього суду.

На розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи народними депутатами України Соболевим Є.В., Сироїд О.І. та іншими

внесено проект Закону про антикорупційні суди (реєстр. № 6011 від 01 лютого 2017 року).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту за реєстр. № 6011 його завданням є визначення вимог до організації антикорупційних судів, вимог до кандидатів на посади суддів антикорупційних судів, вимог до добору та порядку призначення цих суддів.

Законопроект за реєстр. № 6011 визначає інстанційну систему антикорупційних судів, вимоги до суддів антикорупційних судів та особливості добору таких суддів, а також врегульовує особливості формування та функціонування апаратів антикорупційних судів.

Згідно з висновком Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України Законопроект за реєстр. № 6011 оформлено та зареєстровано без дотримання вимог закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, оскільки, беручи до уваги положення Конституції України, проект Закону про антикорупційні суди має вносити тільки один суб'єкт права законодавчої ініціативи – Президент України.

У своєму консультативному висновку до Законопроекту за реєстр. № 6011 Вища рада правосуддя вказала на недоцільність прийняття зазначеного законопроекту як такого, що суперечить Конституції України, та не узгоджується із законами України «Про судоустрій і статус суддів» та «Про Вищу раду правосуддя», які є базовими імплементаційними законами до Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)».

Позапарламентські експерти зазначають, що утворення спеціалізованих антикорупційних судів покликане зробити розгляд справ ефективнішим через зменшення навантаження на суддів та підвищення професійної спеціалізації суддів, однак при утворенні таких судів може бути фактичне запровадження двох паралельних судових систем, коли до розгляду одних й тих категорій справ застосовуються різні процедури розгляду, що може поставити під питання законність прийнятих у такому порядку рішень.

На розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи народним депутатом Алексєєвим С.О. внесено проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (щодо запровадження обов'язкової спеціалізації суддів з розгляду корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень) (реєстр. № 6529 від 31 травня 2017 року).

Законопроектом за реєстр. № 6529 пропонується внести зміни до низки статей Закону України «Про судоустрій і статус суддів», якими виключається положення щодо Вищого антикорупційного суду та встановлюється обов'язкова спеціалізація суддів в загальних місцевих судах та апеляційних судах щодо розгляду корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, а

у Верховному Суді - створення окремої палати Касаційного кримінального суду для здійснення правосуддя у таких категоріях проваджень.

На думку суб'єкта законодавчої ініціативи, запровадження таких законодавчих змін цілком відповідає міжнародним стандартам, у тому числі враховує ризики, окреслені у висновку Консультативної ради європейських суддів № 15 (2012) щодо спеціалізації суддів, зокрема щодо унеможливлення «ускладнення доступу до судів» та «створення занадто великої відстані між суддею та стороною у справі»; «отримання враження, що компетентність судді з певних питань відноситься їх до елітної групи суддів», що «може вилитися в брак суспільної довіри до судів» (п. 18, 21).

Беручи до уваги вищевикладене, а також враховуючи наявність різних підходів до належного законодавчого врегулювання питання ефективного судового розгляду справ про корупційні правопорушення, Комітет вирішив:

1) Звернутись до Голови Верховної Ради України із пропозицією направити проект Закону про антикорупційні суди (реєстр. № 6011 від 01 лютого 2017 року) та проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (реєстр. № 6529 від 31 травня 2017 року) до Європейської комісії за демократію через право (Венеціанська комісія) для проведення фахової експертизи на відповідність європейським стандартам.

2) Доручити Голові Комітету звернутись із відповідним листом до Голови Верховної Ради України.

Голова Комітету



Р.П. КНЯЗЕВИЧ